

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Svetlana Badrajan, Angela Rojnoveanu, Stela Rotaru

Literatura muzicală **pentru școlile de muzică și de artă**

anii III — IV de studii
clasele VI — VII (IV — V)

Manualul a fost elaborat în conformitate cu Programa pentru școlile de muzică și arte pentru copii, autor Elena Șarov, Chișinău, 1996, elaborată de Centrul metodic republican Învățământ artistic.

Recenzenți:

Elena Mironenco, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Om emerit în Artă (AMTAP, Catedra Istoria muzicii și folclor)

Tamara Donciu, profesoară la școala de muzică și la colegiul de muzică din or. Bălți

Autori:

Svetlana Badrajan, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Catedra Istoria Muzicii și Folclor, AMTAP

Angela Rojnoveanu, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Catedra Teoria Muzicii și Compoziție, AMTAP

Stela Rotaru, profesoară de discipline teoretice la Școala de Arte "Al. Stârcea", grad didactic II

Tehnoredactare: Alexandru Bostan

Notografie: Cristian Șarban

*Această lucrare apare cu sprijinul financiar
al Ministerului Culturii al Republicii Moldova*

ISBN 978-9975-52-190-1

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Badrajan, Svetlana

Literatura muzicală pentru școlile de muzică și de artă : Anii 3-4 de studii : clasele 6-7 (4-5) / Svetlana Badrajan, Angela Rojnoveanu, Stela Rotaru. – Chișinău : Grafema Libris, 2015. – 278 p. 500 ex.

ISMN 979-0-3480-0232-3.

ISBN 978-9975-52-190-1.

78 (075.3)

B 15

Anii III — IV de studii
Clasele VI — VII (IV — V)

Giuseppe Verdi (1813—1901)

G. Verdi, compozitor romantic italian, a fost o personalitate remarcabilă, un talent propriu marilor artiști. Creația sa oglindește din plin sentimentele ce frământau masele populare într-o epocă zdruncinată și dominată de ideea unității naționale. Lumea inspirației lui G. Verdi o constituie fie trecutul eroic, a cărui existență progresivă se apropie de contemporaneitate, fie realitatea socială. El este considerat unul din cei mai mari creatori de operă. Ne-a lăsat o moștenire imensă, care își păstrează și astăzi, în mare parte, vitalitatea și prospețimea.

Giuseppe Verdi s-a bucurat de succes de timpuriu. Prima lui operă, *Oberto*, a fost bine primită la Milano în 1839, iar cea de-a treia, *Nabucco*, l-a făcut vestit în 1842. Treisprezece ani mai târziu, după ce au apărut operele *Rigoletto*, *Trubadurul* și *Traviata*, devine cel mai popular compozitor de operă din lume. Melodiile din operele sale erau interpretate de oamenii simpli ca melodii populare.

Verdi nu a pretins niciodată că este un muzician erudit. Chiar și atunci când se afla în culmea gloriei, susținea că este pragmatic. El spunea într-o scrisoare: „La mine în casă aproape că nu se face nici un fel de muzică. Nu mă duc niciodată la o bibliotecă muzicală, nici la editori ca să examinez vreo piesă. Mă informez cu privire la câteva dintre cele mai bune lucrări contemporane nu studiindu-le, ci ascultându-le ocazional la teatru... Repet, așadar, că sunt cel din urmă erudit printre compozitorii trecuți și prezenți“. În pofida acestor aprecieri proprii ale maestrului, Giuseppe Verdi s-a impus ca o remarcabilă personalitate muzicală din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Viața compozitorului

Copilăria și adolescența. Născut în anul 1813, la 10 octombrie, într-o mică localitate — Roncole, lângă orașelul Busseto, provincia Parma (Italia), Giuseppe Verdi a trăit o viață îndelungată, bogată în diverse evenimente și realizări de creație.

Mama compozitorului a fost o simplă țesătoare, iar tatăl — un modest hangiu. Copilul avea talent, dar nu era înzestrat cu geniu precum W. A. Mozart, spre exemplu. Dragostea pentru muzică a manifestat-o de timpuriu, ascultând pasionat cântecele trubadurilor¹, astfel, melodiile populare cucerindu-l pentru totdeauna.

La șapte ani, el a auzit pentru prima dată orga, care l-a impresionat enorm. Micul Verdi a început să învețe a cânta la orgă cu Baistrocchi, organistul bisericii din Roncole. În curând talentatul copil va ajunge să-și înlocuiască profesorul. Tatăl era încântat de talentul fiului său, drept care i-a cumpărat o spinetă² veche. La vârsta de zece ani este dus la Busseto, unde își continuă studiile. Aici ia lecții de la Ferdinando Provesi, profesor de muzică, organist și dirijor al orchestrei municipale. În timp ce frecventa școala de cultură generală, era nevoit să facă naveta în satul natal, unde duminica și de sărbători cânta la orgă.

Ca să poată trăi, G. Verdi s-a angajat vânzător în magazinul unui negustor bogat și om generos, Antonio Barezzi din Busseto, un mare meloman, în casa căruia aveau loc reuniuni muzicale la care participa și G. Verdi. Barezzi l-a luat la el acasă și a avut grijă ca băiatul să primească cea mai bună educație muzicală pe care o putea oferi orașul Busseto. Verdi lucrează apoi ca organist local, dirijând și orchestra. Astfel, G. Verdi face cunoștință cu lucrările marilor compozitori J. Haydn, G. Rossini ș.a. Primele creații scrise de G. Verdi sunt câteva marșuri pentru orchestra de fanfară, lucrări pentru cor, piese pentru pian, o uvertură.

La Milano. La vârsta de optsprezece ani, în 1831, G. Verdi este trimis de Barezzi, susținut financiar și de o societate de binefacere, la Milano, pentru a studia la Conservator. Indiferent ce speranțe și-o fi făcut, acestea au fost imediat spulberate. Pregătirea muzicală pe care a făcut-o la Busseto nu a fost îndeajuns pentru a fi primit la Conservator. Cânta slab la pian, nu avea suficiente cunoștințe teoretice.

¹ *Trubadur* — poet și cântareț pelerin din evul mediu, care-și interpreta creațiile, ce aveau, de obicei un conținut de dragoste, acompaniindu-se la chitară, lăută.

² *Spineta* — vechi instrument muzical cu clape și coarde, asemănător clavecinului.

Verdi rămâne la Milano ca să studieze în particular arta muzicală. Aici ia lecții cu maestrul Vincenzzo Lavigna, șeful orchestrei de La Scala și un compozitor de mâna a doua. Totuși, ca pedagog acesta s-a dovedit a fi excelent. Prin intermediul lui, G. Verdi face cunoștință cu arta marilor maeștri italieni și germani. El progresează uimitor de repede, însușind armonia, contrapunctul, continuă să compună pentru prietenii săi din Busseto romanțe, nocturne, capricii pentru pian, marșuri ș.a., pe care aceștia le primeau cu mare entuziasm.

Un rol important în soarta muzicală a lui G. Verdi l-a avut debutul în tâmplător în calitate de dirijor. Aflându-se în sala teatrului când aveau loc repetițiile oratorului *Creațiunea* de J. Haydn, el este rugat să-l înlocuiască pe dirijorul care lipsea. Repetiția a fost atât de reușită, că G. Verdi a fost lăsat să dirijeze și în concert. Evoluarea lui Verdi a avut un mare succes, imediat i-au fost comandate o cantată și o operă cu titlul *Oberto, contele Bonifacio*.

Întoarcerea la Busseto. După încheierea perioadei de pregătire la Milano, timp în care devenise un muzician cu experiență, obținând succese în cercurile muzicale, Verdi se întoarce în 1834 la Busseto. Aici este numit director al Societății filarmonice. Ar fi trebuit să ocupe și postul de organist al catedralei, însă cercurile clericale au fost împotriva, invocând pretextul că G. Verdi, în timpul studiilor s-a abătut de la drumul muzicii religioase, alunecând pe panta libertăților muzicii laice. În pofida acestor speculații, G. Verdi muncește mult. Lucrează la prima sa operă *Oberto*, dirijează concerte în cadrul Societății filarmonice, se ocupă cu cântăreții. În 1836 se căsătorește cu fiica lui Barezzi, Margherita, iar peste doi ani se stabilește definitiv la Milano.

Milano. Primele opere. De opera *Oberto* a fost interesat Bartolomeo Merelli, impresarul de la Scala din Milano. Merelli și-a asumat riscul de a monta opera unui compozitor necunoscut și a fost răsplătit pentru aceasta. În 1839 a avut loc premiera operei lui G. Verdi *Oberto*, care s-a bucurat de succes. Merelli i-a oferit lui Verdi un contract pentru a compune alte trei opere la un interval de opt luni una de alta.

Lucrarea *O zi rege* este prima operă a lui Verdi scrisă la comandă. Ea este o operă comică, pe care Verdi a fost nevoit s-o compună după ce își pierduse soția și cei doi copii. Nu e de mirare că opera nu a avut succes. Acest eșec nu numai că l-a marcat puternic pe Verdi, dar aproape că era să pună capăt carierei sale. Se gândea la modul serios să renunțe la compoziție. Însă impresarul Merelli nu și-a pierdut încrederea în tânărul compozitor. I-a înmănat lui Verdi un libret pentru operă. Verdi s-a apucat de lucru fără prea mare entuziasm.

Apoi ideile au început să-i vină una după alta și opera a fost terminată în trei luni. Această operă este *Nabuccodonosor*, prescurtat *Nabucco*, o operă istorico-dramatică, pe subiect antic. Premiera a avut loc în 1842, la teatrul La Scala, fiind un mare succes. Corul *Du-te, gândule*, care exprima dorul de patrie al evreilor exilați, a fost identificat de ascultătorii italieni cu propria lor năzuință de libertate. Melodia acestui cor a început să fie cântată curând în toată Italia, transformându-se într-un imn al rezistenței.

După opera *Nabucco*, Verdi a scris alte două opere de mare succes, *Lombarzii* în 1843 și *Ernani* în 1844, care tratează, de asemenea, subiecte istorico-dramatice. Opera *Ernani* l-a făcut cunoscut și în afara Italiei. La Paris, opera a fost montată la Teatrul Italianilor și Verdi s-a aflat acolo pentru a supraveghea pregătirile. Fiind acum în situația de a cere sume mari pentru lucrările sale, Verdi nu a ezitat să facă acest lucru. Era un autentic om de afaceri, decis să obțină maximum profit. După opera *Ernani* au urmat câteva opere mai puțin reușite, apoi în 1847, a scris opera *Macbeth*, care a avut un succes enorm.

Operele maturității. *Macbeth* a fost urmată de o serie de opere care, cu excepția operei *Luisa Miller* (1849), nu s-au menținut în repertoriul activ al teatrelor. În anii 1851—1853 au apărut primele opere ale maturității sale creatoare — *Rigoletto* (1851), *Trubadurul* și *Traviata* (ambele în 1853). Acestea au făcut din G. Verdi un celebru compozitor de operă. Publicul nu se mai sătura să le asculte. Cântăreții erau la fel de entuziasmați ca și publicul. În aceste trei opere, G. Verdi își propune obiective noi, punând accentul pe redarea sentimentelor oamenilor care suferă și pier în conflictul dintre ei și societate. Tragedia inegalității sociale, a moravurilor constituie conținutul numeroaselor opere scrise după anul 1850.

În timp ce publicul se dădea în vânt după operele lui Verdi, iar cântăreții își disputau onoarea de a i le interpreta, conservatorii și unii critici erau cât se poate de nemulțumiți. Se obișnuiseră cu vechile convenții, iar mișcarea dramatică energică din operele lui Verdi îi făcea să se simtă stingheriți. În locul personajelor mitologice și istorice apăruseră oameni simpli — măscărici, țigani, curtezane. În 1855, La New York, doi domni au încercat chiar să împiedice prezentarea operei *Rigoletto*, argumentând că imaginea măscăriciului cocoșat din operă ar deranja bunul gust al doamnelor din înalta societate. Aceste incidente însă nu l-au deranjat pe G. Verdi.

În 1851 el și-a cumpărat în apropiere de Busseto o casă, pe care a numit-o Villa Sant Agata, iar în 1859 s-a căsătorit cu Giuseppina Strepponi, o cunoscută cântăreață, soprano. A fost o căsnicie fericită, deși n-au avut copii. Pentru

a compensa lipsa acestora, ei s-au înconjurat de animale și păsări — pisici, câini, papagali, păuni, ș.a.

După operele *Rigoletto*, *Traviata* și *Trubadurul*, lucrările lui G. Verdi au devenit mai ample, mai bogate în sunet, mai ambițioase. În 1855, el a scris opera *Vecerniile siciliene*, montată la Paris, apoi opera *Simone Boccanegra*, compusă pentru Veneția în 1857, care nu prea a avut succes. În anul 1859 a scris opera *Bal mascat*, a cărei premieră a avut loc la Roma. Este o operă ce depășea toate celelalte lucrări ale lui G. Verdi prin profunzimea lirismului. A urmat apoi opera *Forța destinului*, scrisă pentru Petersburg în 1862 și care s-a dovedit a fi una dintre cele mai populare opere ale lui G. Verdi. La opera *Don Carlos*, montată la Paris în 1867, compozitorul a lucrat câțiva ani. Ea nu a fost niciodată una dintre operele lui cele mai populare, abia după cel de al Doilea Război Mondial a început să figureze în repertorii cu un anumit grad de regularitate. Dar și această lucrare a sa reprezintă o capodoperă.

Ultimele creații. În 1871, G. Verdi compune opera *Aida*, realizată pentru noua clădire a operei din Cairo. Este una dintre cele mai populare opere ale lui G. Verdi. Compozitorului rus M. Musorgski i-a plăcut atât de mult această operă, că avea numai cuvinte de laudă la adresa autorului ei: „Verdi merge înainte pe o scară uriașă; acest inovator nu se simte deloc intimidat. *Aida* lui depășește orice, chiar și pe el însuși. I-a făcut knockout pe Mendelssohn și Wagner“.

Următoarea creație importantă a lui G. Verdi este celebrul *Requiem*, scris în 1874 în amintirea poetului și romancierului Alessandro Manzoni. După moartea lui Manzoni, care a survenit în mai 1873, Verdi a hotărât să compună o *Misă Requiem*, care să fie cântată la Milano, acolo unde era înmormântat Manzoni, la prima comemorare a morții lui. Acest *Requiem* lung este plin de patimă: o lucrare colosală, un sunet glorios.

După *Requiem* au trecut aproape paisprezece ani până la următoarea lucrare importantă a lui G. Verdi. El a petrecut un timp vizitând Viena, Parisul și Londra, supraveghind montarea operelor sale, apoi s-a întors la Sant Agata, unde a dus o viață retrasă. Putea fi pe deplin satisfăcut: Italia era de acum unită. Verdi sperase întotdeauna să vadă Italia eliberată și acum era fericit. Câțiva ani a fost chiar membru al parlamentului din partea orașului Busseto. Curând însă politica a început să-l plictisească.

Un rol important în activitatea ulterioară de creație a lui Verdi a avut-o literatul și compozitorul A. Boito. El i-a furnizat lui Verdi librettele pentru ultimele opere, *Otello* și *Falstaff*. Premiera operei *Otello* a avut loc la Scala

din Milano, în 1887. Compozitorul, în vârstă de șaptezeci și trei de ani, a cules aplauze împreună cu libretistul său. În *Otello*, cea mai măreață dintre operele sale tragice, Verdi a condensat experiența acumulată pe parcursul întregii sale vieți. Această operă este succesiunea logică a ceea ce a realizat compozitorul începând de la opera *Nabucco*, continuând cu *Traviata*, *Don Carlos* și *Aida*.

Ultima operă a lui G. Verdi, *Falstaff*, reprezintă un element nou. Este un fel de pozna, un capriciu al vârstei. Nimeni nu se mai aștepta ca Verdi să compună încă o operă. Și chiar dacă cineva s-ar fi gândit că va mai compune una, cine ar fi crezut că aceasta avea să fie o comedie? Premiera mondială a avut loc în 1893, la Scala din Milano. A fost, evident, un mare succes. G. Verdi ajunsese să fie atât de respectat încât orice operă a sa stârnea entuziasmul publicului.

Deși opera *Falstaff* a încheiat ciclul de opere, Verdi nu abandonase scrisul. A mai compus un *Te Deum*¹ și a terminat patru piese religioase, publicate cu titlul *Patru piese sacre*. Boito și alții îl îndemnau să mai scrie o operă, însă Giuseppina îi alunga pe toți: „Verdi este prea bătrân, prea obosit“. Așa simțea și Giuseppina, care a murit în anul 1897. Când a primit vestea, G. Verdi a rămas în picioare, mut, refuzând să se așeze. Ultimii ani i-a petrecut mai mult la Sant Agata, ducându-se din când în când la Milano să se întâlnească cu prietenii. Acolo a înființat un azil pentru artiști bătrâni. Moartea l-a surprins la Milano. A avut un atac cerebral, a rămas inconștient o săptămână și a murit la 27 ianuarie 1901 la vila din Sant Agata. Câteva luni mai târziu, Boito scria unui prieten, descriind ultimele ore ale lui Verdi: „Sărmanul Maestru, cât de viteaz și de chipeș a fost până în ultimele clipe! Nu contează; bătrâna secerătoare a plecat cu coasa ciuntită bine... Acum totul s-a terminat. Doarme ca un rege (...), sub o lespede de bronz care îl acoperă în întregime“.

Răspunde

1. Numește perioada istorică în care a activat G. Verdi.
2. Relatează despre copilăria și adolescența compozitorului.
3. Ce a reprezentat perioada de la Milano pentru afirmarea lui G. Verdi ca muzician?
4. Numește genul reprezentativ pentru creația lui G. Verdi.
5. Povestește despre ultimii ani de viață ai compozitorului.

1 *Te Deum* — din limba latină — Ție, Dumnezeuule. Imn catolic din sec.IV. Mai târziu — creație solemnă pe text religios pentru soliști, cor și orchestră.

Opera *Aida*

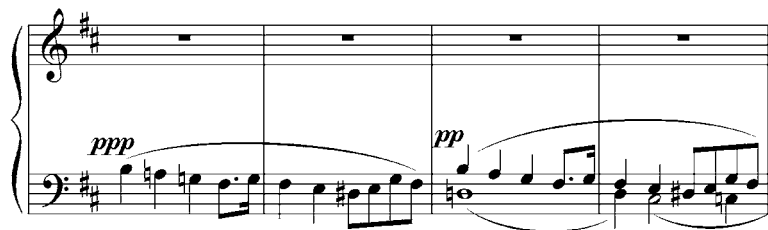
Forța și vitalitatea creației lui Giuseppe Verdi constă în conținutul de idei, în claritatea și accesibilitatea muzicii. El a scris 32 de opere. A lucrat asupra acestui gen de muzică toată viața, perfecționându-l și îmbogățindu-l cu noi mijloace de expresie și noi teme. Printre cele mai populare opere ale compozitorului sunt *Rigoletto*, *Traviata*, *Aida*, *Trubadurul*, *Bal mascat*, *Forța destinului*, *Otello*.

Operele din ultima perioadă de creație, 1870—1901, constituie apogeul stilului de operă verdian și este reprezentat prin operele *Aida*, *Otello* și *Falstaff*. Limbajul muzical al acestei perioade se distinge prin cizelarea, profunzimea și perfecțiunea liniei melodice. Realizarea artistică a caracterelor este mai adâncă și de o pătrunzătoare analiză psihologică. Orchestra câștigă în expresivitate. Ansamblurile mari, scenele de masă, strălucirea procesiunilor nu mai au un simplu rol decorativ cum era în genul de grand opera, ci sunt subordonate acțiunii dramatice, situațiilor în continuă desfășurare. Aceste particularități sunt caracteristice operei *Aida*, a cărei muzică își păstrează și astăzi valoarea artistică.

Opera *Aida* a fost scrisă la comanda guvernului egiptean, pe un subiect propus de egiptologul Mariette-Bey și destinată marilor serbări organizate cu ocazia inaugurării canalului de Suez. Libretul, scris de Camille du Locle și prelucrat de Ghislanzoni, se bazează pe un subiect din Egiptul antic. Premiera a avut loc la sfârșitul anului 1871 la Cairo.

Radames, șeful pazei de la curte, este numit conducătorul armatei egiptene în lupta cu etiopienii. Radames o iubește pe Aida, fiica regelui etiopian, care se află în robie la Amneris — fiica faraonului egiptean, care, la rândul ei, îl iubește pe Radames. Acesta obține o victorie strălucită asupra etiopienilor și se întoace triumfător, aducând cu sine prizonieri, printre care și tatăl Aidei, regele Etiopiei — Amonasro. Mizând pe dragostea Aidei și a lui Radames, Amonasro o convinge pe Aida să afle de la Radames drumul liber de egipteni pe unde etiopienii pot să treacă. La început Aida se împotrivește, însă devotamentul față de patrie o face să fie de acord. Întâlnindu-se cu Radames noaptea pe malul Nilului, Aida află de la el toată informația, convingându-l să fugă cu ea. Amonasro ascultând discuția, intervine, promițându-i lui Radames fericire în Etiopia. Radames, conștientizând trădarea pe care a făcut-o, se predă preoților egipteni pentru a fi judecat. Amneris îi imploră pe preoți să-l ierte pe Radames, însă aceștia sunt de neclintit, condamnându-l pe Radames pentru trădare să fie îngropat de viu. În subterana întunecată, unde este întemnițat Radames, pătrunde Aida ca să moară împreună cu iubitul său.

Al doilea leitmotiv din introducere este caracteristica preoților, duri și nemiloși:

Se încheie introducerea prin afirmarea forțelor luminoase, interpretându-se leitmotivul dragostei Aidei.

Actul întâi. Preotul cel mai mare, Ramfis, îi comunică lui Radames hotărârea zeilor ca el să fie conducătorul armatelor egiptene în lupta cu etiopienii. Radames este bucuros, visând la glorie militară. Astfel, recitativul său este însoțit de intonații de fanfară. Apoi, în romanța ce urmează, el cântă despre dragostea sa pentru Aida:

Andantino (♩ = 116)

P.
R.

Ми - ла - я А - и - да! — солн - ца си - янь - е, —
 Ми - ла - я А - и - да! — ра - я соз - да - ньс.
 Се - ле ста А - и - да! — for - ма ді - ві - па, —

The image shows a musical score for the Andantino section. It consists of four measures. The first measure has a vocal line (P. and R.) and a piano accompaniment. The second measure has a vocal line and a piano accompaniment. The third measure has a vocal line and a piano accompaniment. The fourth measure has a vocal line and a piano accompaniment. The dynamics are marked *p* for the piano accompaniment.

În orchestră apare o nouă temă foarte expresivă. Este leitmotivul lui Amneris. Ea încearcă să afle de ce este atât de fericit Radames. Chiar dacă el motivează prin faptul că a primit postul de conducător, Amneris este convinsă că Radames este îndrăgostit de Aida — acesta este adevăratul motiv. Ea este măcinată de gelozie. Cromatisme, tempoul rapid, ritmul ce pulsează energic transmit această stare:

Allegro agitato e presto

P.
R.

Тай - ну по - ло - зре-
For-se... l'ar-ca - поа-

ва ет лю - бовь мо - ю от - крыа!
more sco - pri che m'ar - de core...

Leitmotivul dragostei Aidei în orchestră anunță apariția eroinei. Urmează Trio Aida, Amneris și Radames, în care un rol important în dramaturgia muzicală îl are leitmotivul lui Amneris, ce se dezvoltă intens. Se aud fanfarele. Radames este petrecut la luptă. Toți îi urează victorie, Aida la fel. Însă în sufletul ei se duce o luptă sfâșietoare, pe de o parte dragostea pentru Radames, pe de altă parte, durerea pentru suferința tatălui și poporului său în caz de victorie și invers, frica pentru Radames, dacă va fi învins. Ea îi iubeste pe ambii — Radames și tatăl ei, însă ei sunt dușmani. Aida îi imploră pe zei să-i dea forțe ca să poată îndura necazul și durerea:

cantabile con espress

A.
A.

Бо - ги мо - и! Сжаль - тесь, мо - лю,
Бо - ги мо - и! Я вас мо - лю,
Nu - mi, pie - ta del mio sof - frir!

серд - це мо - е му - ки пол - но,
дай - те силы мне го - ре сне - сти,
Сре - ть поп - уха рел mio do - lor...

Urmează apoi scene în templul preoților, care execută ritualuri pentru victoria lui Radames.

Actul doi. În centrul acestui act se află o scenă mare Amneris — Aida. Amneris se preface blândă și înțeleghătoare, pentru a afla adevărul de la Aida despre dragostea acesteia pentru Radames. Amneris o minte pe Aida precum că Radames a fost omorât în luptă. Aida este disperată și îngrozită. Încă puțin și Amneris va afla adevărul. Ea recunoaște că a glumit și că Radames este viu. Atunci bucuria Aidei nu are margini. Amneris, furioasă, îi spune Aidei că și ea îl iubeste pe Radames, astfel încât ele sunt rivale. Însă ea, Amneris, este fiica faraonului! Pentru un moment Aida a vrut să exclaimă că și ea este fiică de rege, însă și-a amintit că este sclavă și a căzut la picioarele lui Amneris, cerându-i îndurare. Melodia tristă din pardida Aidei contrastează cu frazele pline de furie ale lui Amneris:

Aida
Adagio (♩ = 60)

Ах,
Ah!

про - сти и
pis - ta ti

A.
A.
сжаль - ся, скрывать нег сил. С без-ум - но - ю
pren - da del mio do - log... E ve - ro io

A.
стра - стью е - го люб - лю. Те - бя судь -
l'a - mo d'immen - soa - mor... Ты так счаст -
Tu sei fe -

A.
ба о - ла - ри - ла сча - стьем, мне же да
ди - ва, ты все мо - гу ша, я лишь дю
li - ce, tu sci pos - sci... te... io vi - vo

ла лишь — од - ну лю - бовь!
бовь — ю мо - ей жи - ву!
so — lo per - que stoa - mor!

Амнерис
Amneris

Această scenă, prin dramatismul ei, prin finețe psihologică și realism, este una dintre cele mai reușite din operă.

Se aud fanfare și melodie de marș, care anunță întoarcerea armatelor lui Radames. Finalul actului doi este o scenă grandioasă de masă. Poporul îi întâmpină pe învingători. Aida și prizonierii etiopieni cer îndurare. Radames îi susține. În cinstea victoriei strălucite, faraonul Egiptului hotărăște să le îndeplinească dorința, iar Aida va pleca cu tatăl ei, care, la fel, se află printre prizonieri.

Această scenă grandioasă conține diverse marșuri. Unul dintre ele, foarte popular, caracterizează armatele egiptene triumfătoare:

Actul trei. Introducerea instrumentală este un peisaj muzical poetic deosebit. Prin mijloace simple, G. Verdi transmite atmosfera feerică a unei nopți sudice, malul Nilului, sunetul liniștit al apei, lună clară, palmieri:

